

FRA MUSEETS INDRE LIV

08 desember 2017

En skålvekt fra Hopperstad i Vik i Sogn

Fotografiet viser en vikingtids skålvekt med tilhørende vektlodd av bly. Vekt-skålene av fortinnet bronse er dekorert på innsiden, og de to vektloddene til høyre er forseggjort med keltisk ornamentikk i forgylt bronse – ikke akkurat noe man tenker på som hverdagsutstyr. Dette var del av gravgavene i en svært rik kvinne-grav funnet på gården Hopperstad i Vik i Sogn. Kvinnen var trolig gravlagt tidlig på 900-tallet en gang. Graven var usedvanlig rik, med borddekketutstyr som bronse-kjeler og glass. Glass var en luksusvarer i vikingtid. Et av glassene i denne graven er av en type som også kjennes fra handelsplassen Birka i Mälaren. Kjelen var fra angelsaksisk/irsk område. Kanskje var hun selv derfra, og hadde de verdifulle sakene med seg som medgift da hun giftet seg inn i denne vestnorske fjordarmen?

Nettopp skålvekten fikk sin tids (1889) arkeologer til å tro at dette kunne være en dobbeltgrav for mann og kvinne – handel var da virkelig noe menn drev med? Nyere tids undersøkelser har imidlertid vist at skålvekter slett ikke er uvanlige i kvinnegraver. I vikingtidens kaupanger er opptil 30–40 prosent av vektene funnet i kvinnegraver, og de er heller ikke helt uvanlige i landsens miljøer. Skålvekten fra Hopperstad kan foldes sammen slik at alt går inn i skålene. Den er blant de funn som har ført til at forutinntatte oppfatninger av kvinneroller i vikingtid har forandret seg mye.

Vi har altså grunn til å tro at denne kvinnen har drevet med handel. Sogn var et sentralt område for produksjon av finere tekstiler i vikingtid, og Hopperstad-gården fikk trolig sin framtrekkende stilling blant annet på grunn av tekstilproduksjon. Det var kvinnearbeid, og her sto nok husfrua selv for handelen. Tidens betalingsmiddel var sølv, gjerne oppdelte mynter eller annet («hakkesølv») – en halv sølvmynt ble også funnet i graven. Sølv ble veid på vekter som denne.

Vektskålene og de to forgylte vektloddene er nå tilbake på museet, men er skadet.

Skrevet for Årboka 2017 av professor Liv Helga Dommasnes ved
Avdeling for kulturhistorie

#vikingskatten

Mandag 14 august oppdaget vi at det hadde vært innbrudd i magasinene på Historisk Museum. Det ble fort klart at det var uerstattelige og viktige forhistoriske gjenstander som var blitt tatt. Noen av vikingtidens fineste gjenstander var blitt borte. Det gikk så 3 måneder med fortvilelse før politiet varslet at de hadde gjort et beslag og knyttet dette til tyveriet. Museets folk gjennomgikk materialet og fant at i alt oppunder 300 av i alt 400 gjenstander var kommet tilbake. Dette var selvfølgelig svært lettende. Nå arbeides det med tilstandsrapport og stabilisering av gjenstander. Vi arbeider også med å få til en utstilling av de returnerte gjenstandene.

VELKOMMEN TIL FAGLIG MYLDREDAG OG JULEFEST 14 DESEMBER

PROGRAM FOR FAGLIG MYLDREDAG

0830 – 0900	Frokost –servert utenfor Egget
0900 – 0915	Velkommen
Årboken 2017
0915 – 0930	7000 år gammel fangstkultur på Sotrasambandet. Utgraving, dokumentasjon og formidling anno 2017, Leif Inge Åstveit, Fornminneseksjonen
0930 – 0945	Genetiske metoder beveger forskning, arts kunnskap og samlingspraksis. Endre Willassen, Avdeling for natur
0945 – 1000	Arkeologi, geologi og heftige resultater, Gitte Hansen, Avdeling for kultur
1000 - 1015	Adiabata- Regnlandet - den nye botaniske hagen på Milde, Heidi Lie Andersen, De botaniske hagene
1015 – 1030	BEINSTREKK
1030 – 1045	Tangloppetorsdag, Anne Helen Tandberg, Avdeling for natur
1045 – 1100	Varer og verdigjenstander - hva er forskjellen? Knut Rio, Avdeling for kultur
1100 - 1115	Døde dyr i live – om nye og gamle objekter til «Dyremuseet», Terje Lislevand, Avdeling for natur
1115 - 1130	Alt er i endring på Muséplass 3, Eli Kristine Økland Hausken, Utstillingsprosjektet
1130– 1145	BEINSTREKK
1145– 1215	Tyveriet av vikingskatten
- 296 gjenstander tilbake - hva nå? Angela Weigand, Konserveringsseksjonen
- Fellesskapets verdier kom til rette ved bruk av media - #vikingskatten.
Kari Klæboe Årrestad, Formidlingsavdelingen
1215 – 1245	Beredskapsplan for Universitetsmuseet, Direktørens årstale, dir. Henrik von Achen

JULEFEST PÅ TERMINUS KL 19!

LODDTREKNING OM TREBÅTEN

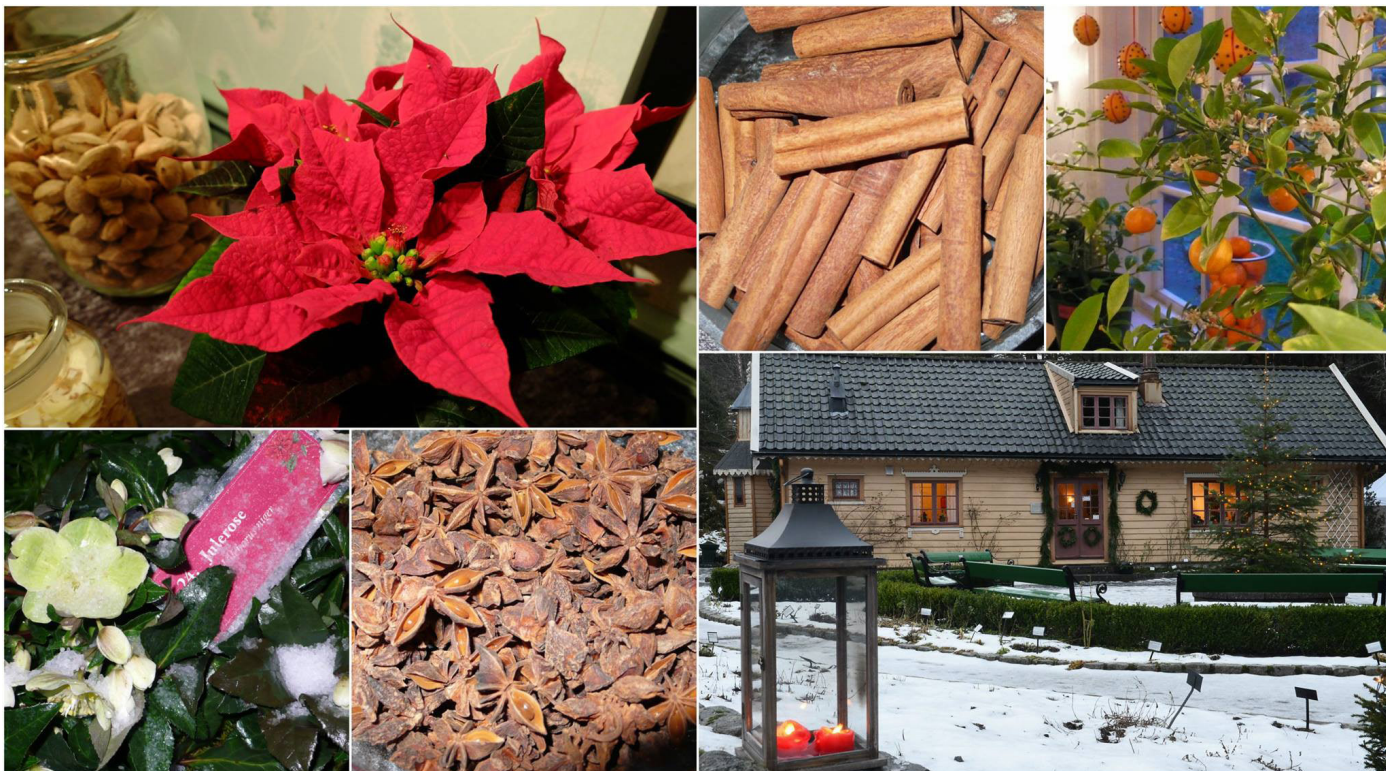
I forbindelse med at museet tar ned den gamle barneutstillingen på Historisk Museum, lodder vi ut robåten som står der samt Midgardsormen og undervisningsopplegget om vikingtiden som vi har utviklet. Vi vil gjerne gi den til en barnehage og gikk derfor ut med denne teksten på facebook:

Vinn vikingbåt og undervisningsopplegg til barnehagen!

Det er 1. desember og vi vil gi bort en vikingbåt i julegave, til en heldig barnehage i Bergensområdet. Du kan nominere ved å skrive navnet på barnehagen i kommentarfeltet (navn på barnehage og sted).

Sammen med båten følger det et undervisningsopplegg som handler om Tor med Hammeren på fisketur og selveste Midgardsormen. Et opplegg som de ansatte i barnehagen kan bruke i båten sammen med de små. Vinneren trekkes på lille julaften.

Responsen har vært enorm! Nå er vi spente på hvem som vinner - nominer gjerne din barnehage!

JULENS BOTANIKK

Søndag 3. desember åpnet utstillingen «Julens botanikk i Blondehuset i Arboretet og Botanisk hage, Milde.

Det er femte gang vi setter opp utstillingen i og utenfor Blondehuset. Vi viser frem de mange plantene og produktene som tradisjonelt forbindes med julefeiring i Norge.

Inne i huset kan du nyte synet og ikke minst duften av blomster, krydder, frukt og nøtter. Ute i en lyssatt hage kan du se de mange vintergrønne plantene som brukes til juletre og annen julepynt.

Vi byr på smaksprøver og i helgene serverer vi gløgg.

Vi kan garantere deg god julestemning i en stressfri sone!!

Utstillingen åpner søndag 3. desember og er åpen hver dag tom torsdag 21. desember.

Mandag – fredag kl 09:00 - 15:30

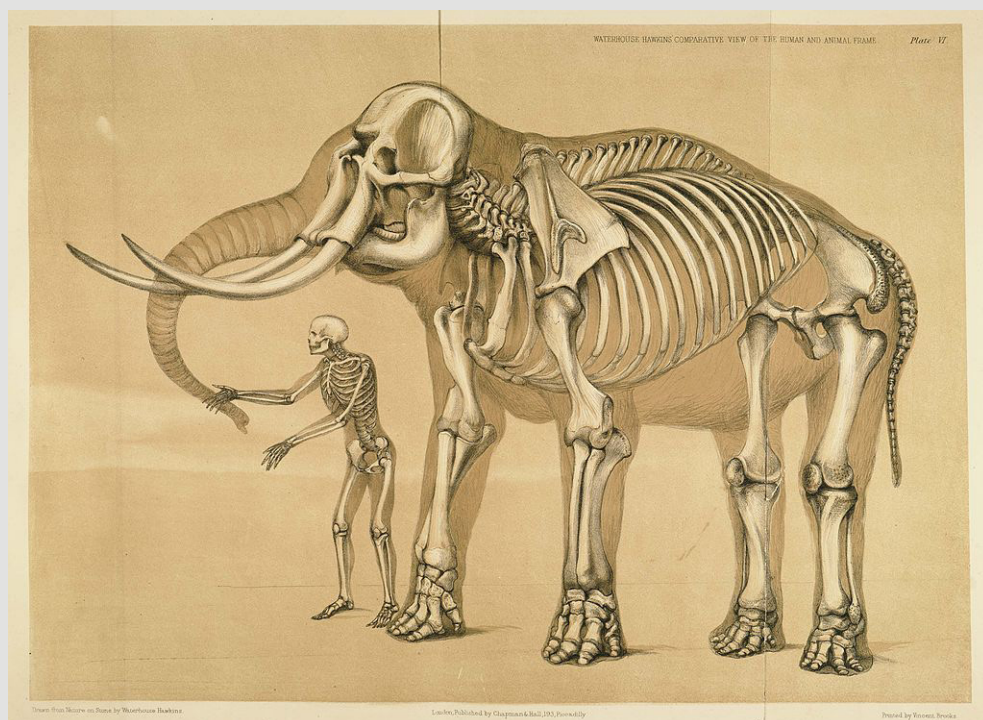
Lørdag og søndag kl 11:00 - 16:00

PhD lecture Tuesday Dec 12, 2017 Liselotte B. Takken

Ph.d prøveforelesning Liselotte Takken Beijersbergen: Animal bodies through time: environmental and social drivers for variation in vertebrate skeletal morphology

Evalueringskomite: Professor Kari Loe Hjelle, professor Jon-Arvid Grytnes, førsteamanuensis Hanneke Meijer

Tid og sted: Tirsdag 12. desember kl. 10:15, Stort auditorium, Høyteknologisenteret
Alle Interesserte er velkommen

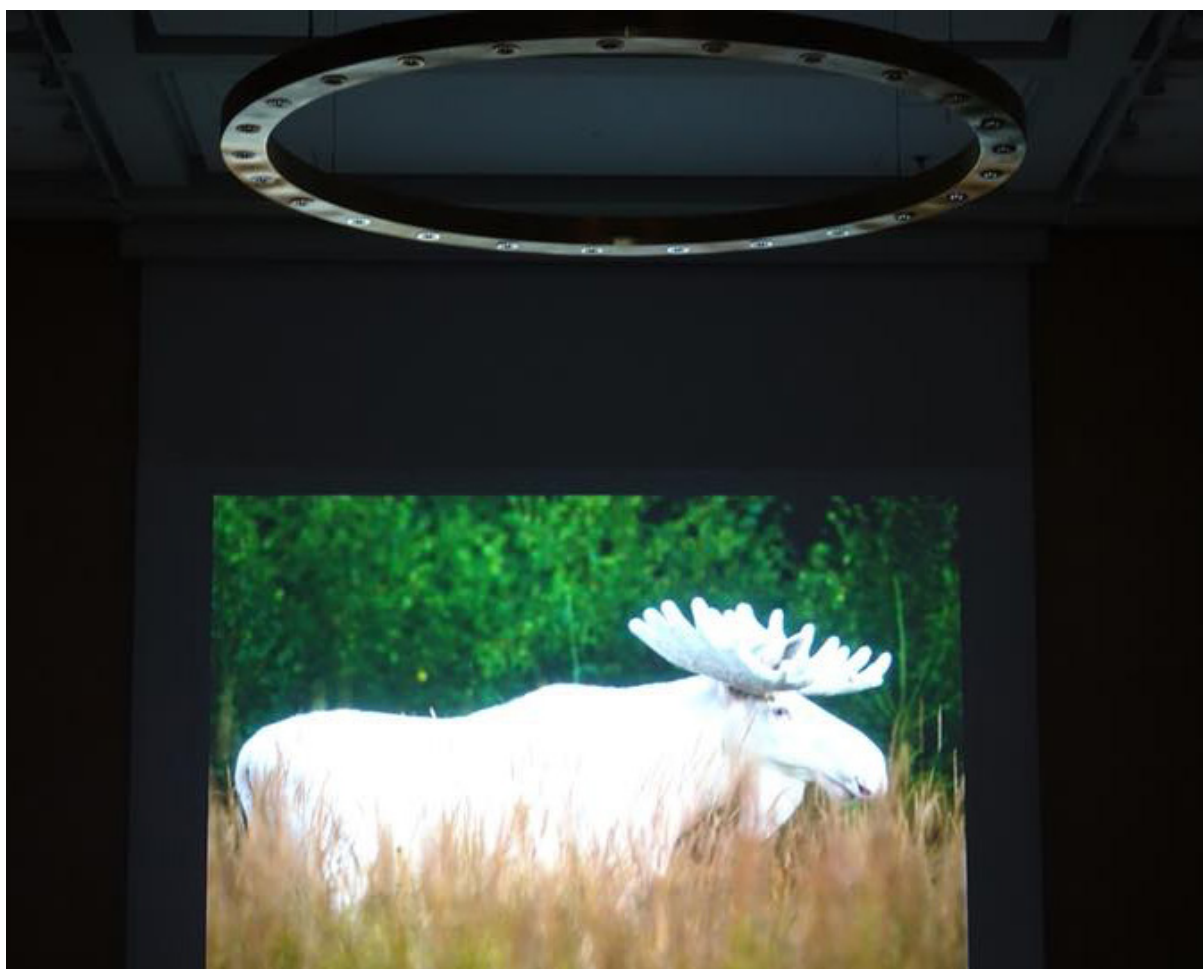

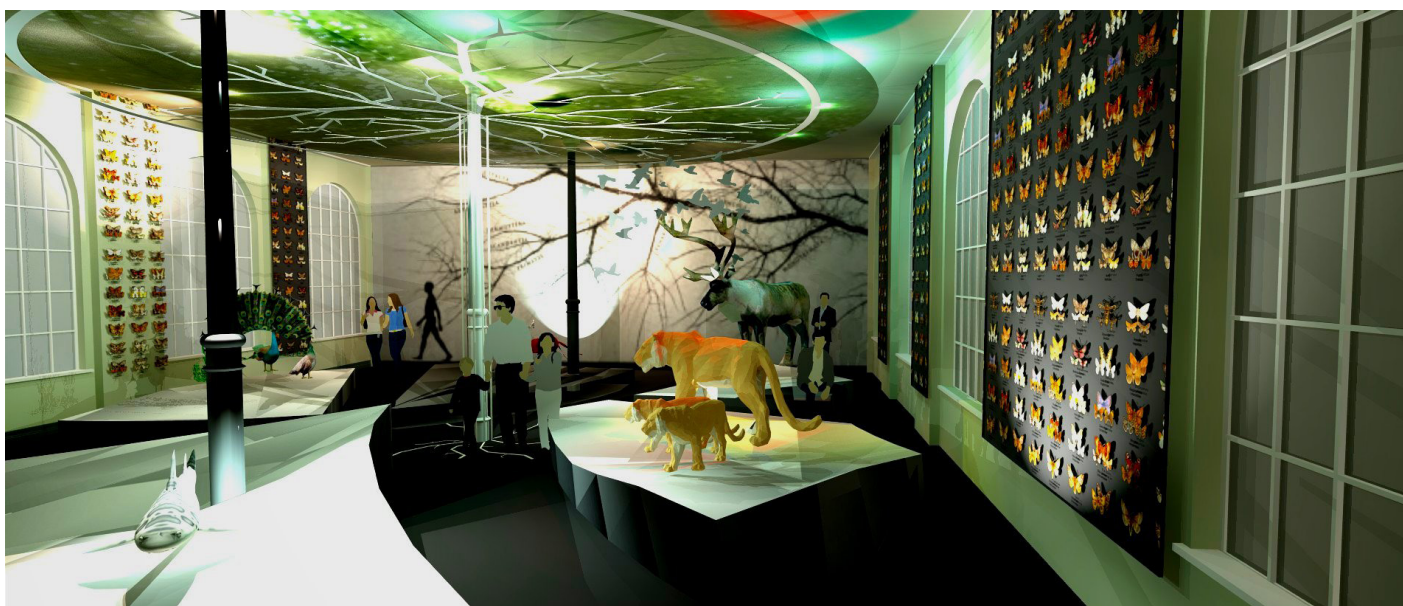
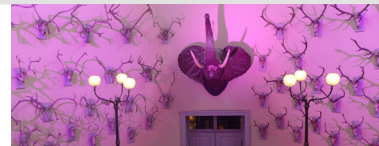
NATURFOTODAGEN

Vestnorsk naturturfotodag ble arrangert i Universitetsaulaen 25. November. Arrangementet bestod av fotoutstilling i Christie Cafe og bildeforedrag for en fullsatt aula. Aino Hoisa ønsket velkommen på vegne av Universitetsmuseet og fortalte om arbeidet ved Avdeling for naturhistorie, deretter fortalte fotografene Helge Søgnebotten: om sin fotojakt ”fra Sør fjorden til Serengeti”, og Espen Bergersen om hvalfotografering i Andsfjorden. Jan Rabben tok oss med på ”Fem års blomejakt med kamera” i Sunnhordland. Det hele ble avsluttet med et foredrag om nordisk natur med den internasjonalt anerkjente fotografen Roger Brendhagen som bla arbeider for National Geographic.

Det var andre året naturfotodagen ble arrangert . Arrangementet er et eksempel på hvordan universitetsmuseet ønsker å samarbeide med eksterne grupper og organisasjoner som deler vår interesse for naturen. Både naturforskere og fotografer observerer naturens mangfold, registrerer og tar vare på viktig informasjon, og deler sine inntrykk og kunnskaper med andre. Vestnorsk naturfotofag er et samarbeidet mellom foreningen Biofoto Hordaland og Universitetsmuseet.

MUSEUMSPROSJEKTET

BYGGET

Arbeidet med bygget Muséplassen 3 går raskt fremover. I nordfløyen er vareheisen, trapperommet og Patternosterheisen kommet på plass. Det er laget klar til "Kunnskapshullene" i midtbygget. Det er etablert en ny trapp fra vestibyle og ned til underetasje. I underetasjen begynner undervisningsrommene å tre frem. Det blir romslige og flotte rom. Vi arbeider nå med flere parallele saker; sikkerhetsaspekter som adgangskontroll, sikkerhetskamera, løsninger for fredete montre, farger og malte flater, butikk og billettering. Drifting av det ferdige bygget blir nå også arbeidet med.

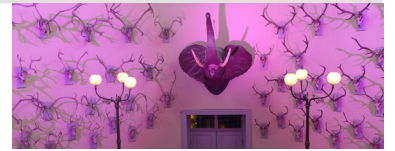
NYE UTSTILLINGER

Hver annen uke har utstillingsgruppen for prosjektet møtet. Gruppen står som produsent for utstillingene. I møtene. Det arbeides nå intenst med å få ferdig dreiebøker for de omlag 18 utstillingssonene som er planlagt i bygget. Sonene er tildels svært ulike. De har ulike mål og ulike metoder skal tas i bruk for å formidle budskapet.

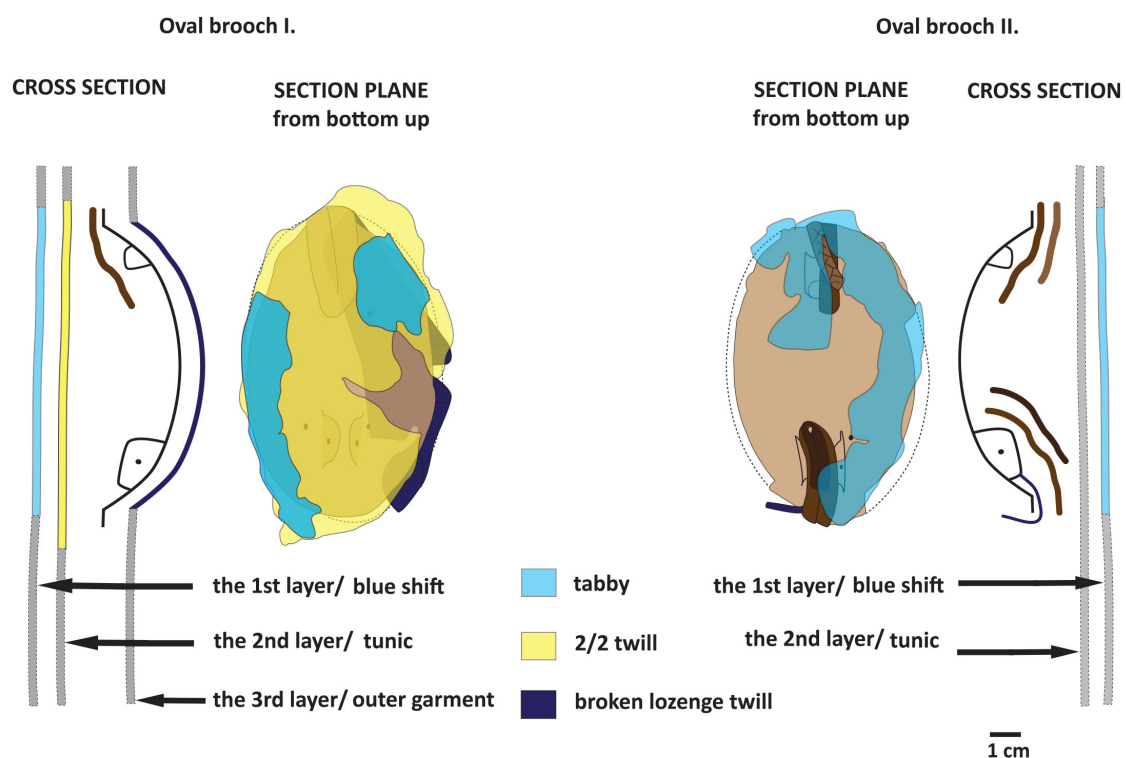
INTERN INFORMASJON FRA UNIVERSITETSMUSEET I BERGEN

MUSEUMSPROSJEKTET

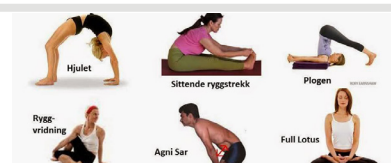

Artikkelen “Identifying Plant Fibre Textiles from Norwegian Merovingian Period and Viking Age Graves: The Late Iron Age Collection of the University Museum of Bergen” fra Hana Lukešová, Adria Salvador Palau og Bodil Holst (<https://authors.elsevier.com/sd/article/S2352409X16306265>) ble omtalt i Nature Materials (Ball, Philip 2017. Seeking comfort in the Iron Age. Nature Materials 16, 789).

Illustrasjon: Ovale spenner fra yngre jernalder med spor av tekstil bevart ved nålfestet bak på spennen.

•Førsteamanuensis i fiskesystematikk

Søknadsfrist: 17. desember 2017

•Førsteamanuensis i botanikk

Søknadsfrist: 17. desember 2017

Styremøte 13.12.

Kommer på nettsiden: <http://www.uib.no/universitetsmuseet/106200/styrem%C3%B8ter-2017>

Budsjett 2018 – fordeling ved Universitetsmuseet

Beredskapsplan UM

Ledergruppen har møter annenhver mandag.

Neste møte er mandag 11.12

Agenda bla:

CIM – oppstart implementering av UiB sitt beredskaps- og krisehåndteringsverktøy

Arbeid med risikovurderinger og beredskapsplanverk 2018-2019 (2017/14313) – frist for fremdriftsplan 13.12.17

Midlertidighet

Nye rutiner ved utlysning av ledige stillinger ved UiB (2017/1722)

Tiltaksplan ved det enkelte fakultet for redusert bruk av midlertidige stillinger (2017/14486) – skal behandles i UM styret – frist 1.mars 2018

Timeregistrering ved UiB

UiB ledelsen har besluttet at alle teknisk og administrativt ansatte ved UiB skal ta i bruk Min Tid.

Dette gjelder både de med fast og fleksibel arbeidstid, og timelønnede.

Min Tid er en modul i Paga og vil erstatte fleksitidskjemaet og for timelønnede vil systemet erstatte timelissene.

UM skal ha tatt i bruk Min Tid innen medio mars 2018.

Mer informasjon, opplæring, teknisk bistand og «superbrukere» vil det komme rett over nyttår.

Hva betyr det for meg: Inntil noe annet er på plass benyttes flexitidskjema som vanlig.

Sikresiden.no

<https://www.sikresiden.no/list/alarm>

Her gis det forebyggende opplæring og råd om hva du skal gjøre i en krisesituasjon.

Denne siden kan også lastes ned i en mobilvennlig versjon ved appen «Sikresiden.no»

Hva gjør jeg dersom jeg opplever trakassering?

UiB sin retningslinje for hvordan trakassering skal meldes og følges opp

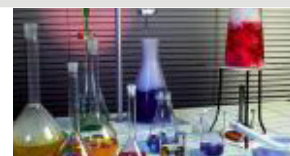
<http://www.uib.no/foransatte/111971/dersom-ansatte-ved-uib-opplever-trakassering>

BOA – støtte

Administrasjon ved UM har nylig satt ned en prosjektstøttegruppe bestående av: Vita Gavare, Andreas Wefring, Liv Jorun Oma (leder) og Karen Marie Heimvik.

Dette for å kunne samle og styrke kompetanse til nytte for ansatte som vurderer å søke eksterne midler.

Gruppen har hatt sitt første møte og vil komme tilbake med mer informasjon til alle aktuelle når arbeidsform og funksjon er kommet på plass.

HMS-MØTE på Avd. for Naturhist.

HMS –møte 2017 for Avdeling for Naturhistorie blir arrangert 11. januar på Hotell Terminus. Hold av datoen – påmelding og mer informasjon kommer.

Felles lunsj på Avd. for Naturhist.

Vi har fast felleslunsj i møterommet på Realfagbygget første mandag i måneden.

Felles lunsj i Villaveien 1a

Formidlingsavdelingen, Avdeling for kulturhistorie og Administasjonen har flyttet inn i Villaveien 1A. Det blir derfor felles lunsj hver dag fra 11.30 - 12.30 i underetasjen. Alle ved museet er velkommen til lunsj der!

Beredskapsplan ved UM

Museet skal nå lage en revidert beredskapsplan. Arbeidet har som mål å sikre liv og helse, sikre verdier, ivareta ansatte, studenter og pårørende og å ivareta intern og ekstern kommunikasjon.

Les mer om slike planer her:

<http://regler.app.uib.no/regler/Del-1-Overordnede-rammer/1.6-Beredskapsplan-ved-UiB/Beredskapsplan-for-Universitetet-i-Bergen>

Masterplan for arealbruk ved UiB

Deler av UiB sin bygningsmasse er i dag utdatert både når det gjelder å fungere best mulig for studenter og ansatte, og også når det gjelder ren teknisk stand. Et viktig bygg for oss i denne planen er Historisk Museum på Håkon Sheteligsplass 10.

I den nye masterplanen for areal blir planer for nybygg og rehabilitering ved UiB frem til 2040 presentert. Grunnlaget for planen er en systematisk kartlegging og vurdering av byggene ved UiB. Ambisjonen er lokaler som er gode å studere og jobbe i, og som samtidig støtter opp om strategiske satsinger ved Universitetet og møter nye krav fra Kunnskapsdepartementet. Det er også en målsetning at byggene skal være energieffektive.

<http://www.uib.no/aktuelt/112874/dette-er-planen-uib-byggene>

MÅNEDENS GJENSTAND

I mai i 1938 dro Per Fett, som var arkeolog på museet, til gården Terum, i Aurland prestegjeld i Sogn og Fjordane. Han skulle undersøke nærmere funn som var dukket opp i forbindelse med rydding på «Haugadn». Det var tale om en grav i et lite røysfelt. Her var en kvinne begravd, hun døde under Vikingtiden for over 1000 år siden. Hun hadde fått med seg saker som avspeiler hennes status som husfrue og noen av hennes daglige gjøremål. Perlen som er stjålet fra museet, var blant gravgavene.

Mosaikkperler, som denne millefiori -perlen (tusen blomster) er laget av tynne glasstenger som er smeltet sammen i mønster og deretter formet som perler. Perlen fra Terum har felt i svart-gult sjakkbrettmønster og felt med rødtinnrammet gult punkt omgitt av hvite stråler på blå bunn. Sjekkbrettmotive var veldig populært i vikingtiden, men er også kjent i Norge tilbake til yngre romersk jernalder (200–400 e.kr.). Så langt tilbake i tid var mosaikkperler laget i det østlige middelhavsområdet. I vikingtiden finner en for første gang spor etter glassperlemakere i Skandinavia. Fra Ribe i Danmark viser funn av tynne glasstenger til millefioriperler at håndverkerne her mestret den kompliserte teknikken bak mosaikkperler. I vikingtidsbyen Kaupang i Vestfold ble det også laget glassperler, men det er usikkert om mosaikkperler var på repertoaret.

Perlemakerne var gjerne utlendinger som reiste med råvarer og verktøy mellom markedsplasser og større steder i Skandinavia. Her kunne lokale så kjøpe seg perler som passet deres prisklasse. Millefioriperler må ha vært dyre fordi de er så kompliserte å lage. Det er fremdeles usikkert om millefioriperler ble laget i Norge i vikingtiden. I dag mener vi at det er mest sannsynlig at perlen fra Terum er kommet til Norge som et eksotisk innslag fra det store utland, et smykke kjøpt til konen hjemme i Norge? Sannsynligvis kan fremtidens forskning gi holdepunkt for perlens egentlige opprinnelse ... men da må vi ha perlen! Den var ikke blant de returnerte gjenstandene.

(Skrevet av Gitte Hansen til Årboka 2017)

Facebook

<http://www.facebook.com/universitetsmuseet>

Musehagens facebookside

<https://www.facebook.com/pages/Mus%C3%A9hagen-Bergen/263061690426755>

Twitter

http://www.twitter.com/UiB_museet

Instagram

<http://www.instagram.com/universitetsmuseet>

YouTube

<http://www.youtube.com/> (søkeord :universitetsmuseet)

Ansattesider på UiB

<http://www.uib.no/universitetsmuseet/64505/ansatte>

Evertebratavdelingens blogg:

<http://evertebrat.b.uib.no/>

Flytteprosjektets blogg:

<http://thegreatcollectionmigration.b.uib.no/>

UM-nytt finner du samlet her

<http://www.uib.no/universitetsmuseet/87809/um-nytt-internt-informasjonsblad>

UNIVERSITETSSTYRET

Møtene starter vanligvis kl 1000 og finner normalt sted i Kollegierommet, Muséplass 1.

MUSEUMSPROSJEKTET

Brukerstyret - Annenhver torsdag

Styringsgruppemøte – Utstillingsprosjektet MP3:

Dialoggruppemøte – Utstillingsprosjektet MP3: etter behov

Prosjektgruppen (utstillingsgruppen) - Utstillingsprosjektet MP3: tver tirsdag kl 10.

UNIVERSITETSMUSEET STYRE

Møter kl.0900, Stort møterom Parkveien 9

Vår 2017: 9.2, 14.3, 27.4, 15.6

<http://www.uib.no/node/73871/>

ARKEOLOGISK FORSKNINGSSEMINAR PÅ KULTUR

Fredager kl 14.15-16 i Krypten på Historisk Museum

Programmet legges på museets nettsider

AVDELINGSRÅDENE

Rådene oppnevnes av lederne ved avdelingene og møteplaner utarbeides av det enkelte rådet.

Brukerstyre for midt- og nordfløy

Annette Spord

Paul Amble

Christian Ebbesen

Stein Kuven (observatør)

Tore Reigstad (observatør)

Marie Louise Lorentzen (observatør)

Kari K. Arrestad (observatør)

Prosjektgruppe for utstillingsprosjektet

Paul Amble

Lars Holm

Eli Hausken

Terje Lislevand

Liv Jorun Oma

Marie Louise Lorentzen

Christina Holmefjord

Kari K Arrestad

Styringsgruppe for utstillingsprosjektet

Tore Tungodden

Henrik von Achen

Even Berge

Anders Goksøyr

Utgiver og redaktør: Ledergruppen